

prostředí. Ostatně budme klidni: jsme synové svých otců, a dnes žít Mánes, opakoval by se případ jeho znova, třebaš v jiné variantě. Čech uspokojil plně své svědomí teprve ve chvíli, kdy se přesvědčil, že plnou uměleckou skutečnost zmrzačil a dal za podnož některé dokonale absurdní a dokonale didaktické časové nebo novinářské frázi. Bylo, jest, a zdá se, bude. Tato drobná a nahodilá výstava není ovšem způsobila, aby byla východiskem pro revisi dnešních běžných soudů o Mánesovi, ale přece tomu, kdo umí umělecky zírat a myslit, napovídá dost a dost o zabanbučícím nedorozumění, kterým bude se jevit jednou příštímu kulturnímu a estetickému historikovi umělecký osud Josefa Mánesa v Čechách.

Karl Kraus,

videňský satirik velkého stylu a opravdové duševní cudnosti, četl 15. března v sále hotelu Central některé ze svých prací ne s theatrální, ale s dramatickou vervou. Kraus trpěl mnoho Vídní, jejími feuilletonními manýrami, její nečistotou a neslušností ve věcech duševních — všeho toho trpké stopy bylo cítiti v jeho pracích, z nichž nejvýše stála stať „Heine und die Folgen“. To je kus veliké kritiky očištné, žhavý pohled třídicí, vržený na věci velmi zmatené, jež chrání moderní sentimentalita před čestným a definitivním zúčtováním. Kraus odlišil neomylně v lyriku Heinovi zrno od plev — zrno nalezl až v básních psaných těsně před smrtí, v „Romanceru“ a „Lazarovi“ — a postavil jeho salopní prózu žurnalistickou a jeho polemické polovičitosti a pozérsky natřené banálnosti tam, kam náležejí: mezi moderní narkotika velmi pochybného složení a ještě pochybnějšího účinku.

Pan Horký přeje si diskusi!

Nastojte: diskusi. Nevěřil bych tomu po obsahu jeho článku, ale p. Horký napsal nad něj zřetelně: diskuse. Tedy diskuse! Jak rozumí autor Intimních veršů¹ tomuto pojmu, poznáš hned po začátku: zahajuje svou „diskusi“ kupou lží a urážek. Nadával prý jsem léta v Novině každému, s kým jsem se rozešel, a když to bylo okaté, dával prý jsem lidem sobě nepříjemným vynadat podle svých instrukcí a pokynů pí Benešovou a p. prof. Šimkem. K tomu jen slovo poznámky: to je lež nad lež a „diskusní“ způsob literárního apače. *Nikdy* nedával jsem instrukcí *nikomu* a nejméně pí Benešové nebo p. Šimkovi, v nichž ctím celé literární osobnosti, jimž přál jsem proto vždy plnou volnost kritického soudu i slova a od nichž tiskl jsem i leccos, s čím jsem nesouhlasil, — protože literární revue není mně kasárnou, nýbrž forem myslivých a tvořivých lidí. Urážka, kterou tu metá po mně a po dvou celých lidech a literátech p. Horký, jest prostě lež a pomluva, jichž jest schopen jen člověk duševně ubohý a jež padají zpět na tvář toho, kdo je pronesl.

Já jsem demonstroval řadou citátů přímo *na těle* veršů p. Horkého v 8. sešitě jeho umělecké, básnické i jazykové zrůdy a choroby. Čekal jsem tedy, že p. Horký ukáže mně, že to *nej*sou zrůdnosti, že jsem nepochopil jejich zákonnosti, logiky, smyslu — slovem, že jich *obhájí*. Ale to jest žádat cosi, co jde nad rozum a soudnost

1 - [Viz zde na str. 145—148.]

p. Horkého. Pan Horký je český literární gentleman, o němž psal již Havlíček, jak se léčí ze svých literárních bolestí: přilož si na ránu hrst vlasů recensentových nebo jeho přítele. To je „diskusní“ metoda p. Horkého. A v Čechách velmi osvědčená. Noblesa p. Horkého jest cosi, co nemá dna. Vyškusne čtyři verše z p. St. Cyliaka a nazve je — té duchaplnosti! — „Nilpfederbrücke“. A srdci mužovu se ulevilo!

Ale, milý pane, nepodceňujte tolik svých čtenářů. Jak kdyby se nalezl náhodou mezi nimi někdo, kdo by si řekl: Dejme tomu, že verše toho p. Cyliaka jsou špatné (nemyslím toho, píši jen: dejme tomu), co to dokazuje o *verších Karla Horkého*? Nečtíte absurdnosti takové „diskusní“ metody? Dejme tomu (píši jen: dejme tomu — sám toho nemyslím), že p. Karel Híkl píše temně nebo mátožně, — stávájí se tím již verše Karla Horkého dobré?

Nebo čekáte snad, že mne svedete k stejné ubožácké revanši a že budu lovit z Vaší Stopy nejasnosti a nehoráznosti Vaše nebo Vašich spolupracovníků? Budte kliden: Vaše „diskusní“ metoda jest cosi, co přenechávám rád jejimu osvědčenému vynálezci.

Asi před osmnácti lety, když jsem napsal první kritiky, chtěl je sesměšňovat p. Ignát Herrmann tím, že vytrhoval z nich jednotlivé termíny a tropil si z nich šašky jako z výplodů zpraženého kantorského mozku à la prof. Hron. Tuto „diskusní“ metodu obnovil dnes *po osmnácti letech* p. Karel Horký. Je to již duch tak geniálně vynalézavý. Jenže — a na to pozor, p. Karle Horký — p. Ignát Herrmann byl o poznáníčko poctivější: nevymýšlel si těch termínů a nelhal tedy jako Vy, vzácný vynálezce nové „diskusní“ metody. Neboť slovo jako „stylová krajnost“ a „volnoduchaři“ *není* v mém slovníku. Já píši zcela jasně na př. na 252. stránce Noviny, 2. sloupec: „Pohádkou znělo by to našim geniálníkům a *t. zv. volným duchům*“ — tedy žádným „volnoduchařům“, jak si vyhlal náš poctiveček. A ještě poznámku: již před osmnácti roky nalezli se v Čechách lidé, kteří soudili, že „diskusní“ metoda p. Herrmannova jest ubohý nevkus a žalostný úpadek duševní. Doufejme, že lidé ti nevymřeli za 18 let. —

Pan Horký pozoruje s bolestí, že se valí na náš národ jakási strašná neřest v podobě „*nové kritické školy*“, která znásilňuje jakými mystickými čtvrci, obdělňky a dokonce kosočtvrci (to je zase kaprálský vtíp jemnocitného autora „Kyrysnic“!) zdravé české cítění a myšlení, zdravý český jazyk¹. Jsou dnes novotářští kritikové, kterým nic není lidský cit a všecko forma, styl, šroubované násilí. Taková pekelná chasa rozmohla se v Čechách. Nedovede pochopit, že p. Horký při svých verších také něco cítil, a žádá na něm, aby „už i *ten* cit odložil“.

„Už i *ten* cit.“ Podtrhl jsem si ta slova. *Ten* cit, *ten* lid, *to* srdce — tak psávalo se v Čechách před čtyřiceti a třiceti lety, když někdo si chtěl zasentimentálníčit a zapózovat. Tehdejší úvodníky Národních listů přetékaají zrovna „*tím* citem“, „*tím* lidem“, „*tou* duší“. Dnes však každému poctivému uchu českému zní „už i *ten* cit“ odporně jako duševní neudnost. Jaká podivná věc, řekl jistý skromný myslitel, že špatní básníci vymlouvají se vždycky na cit, jako zločinci na dobrý úmysl.

1 - Jaké právo má p. Horký rozhodovat o tom, co je zdravý český jazyk, dokázal i v tomto článku několikrát. Na př. „*kyžzenou* literární tribunou“ (18). Kyžzený! Dnes musí kvartán vědět, že je to jazyková nestvůra.